

## ПОБУДОВА МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ ТА ЗОВНІШНІХ ІНВЕСТИЦІЙ

### BUILDING THE MECHANISM TO BE USED FOR ATTRACTING DOMESTIC AND FOREIGN INVESTMENTS

УДК 338.24.01

<https://doi.org/10.32843/infrastruct43-4>

**Михайленко О.В.**

к.е.н., доцент,  
доцент кафедри обліку і аудиту  
Національний університет  
харчових технологій

**Погреда І.І.**

студент  
Національний університет  
харчових технологій

**Ярошенко В.В.**

студент  
Національний університет  
харчових технологій

**Mykhalenko Olha**

National University of Food Technology

**Pogreda Ivanna**

National University of Food Technology

**Yaroshenko Veronika**

National University of Food Technology

Інвестиційна діяльність є дієвим елементом у швидкому та ефективному економічному розвитку країн, зокрема України. Однак все ще залишаються не до кінця сформованими «формула» успішного залучення інвестицій, роль державної політики в цьому питанні, чіткі складові частини механізму залучення іноземних інвестицій, відповідно, створення привабливого інвестиційного клімату. Стаття розкриває всі зазначені вище питання та описує шляхи вирішення цієї проблеми, зокрема, проблеми, на які потрібно звернути увагу Україні для покращення інвестиційної привабливості. Також стаття надає чітке визначення державних пріоритетів урегулювання інвестиційної діяльності та отримання економічних вигод від залучених інвестицій, що є однією з основних причин збільшення кількості інвестицій у країнах з перехідною економікою. У роботі також досліджено інвестиційні процеси в Україні, узагальнено фактори їх активізації та впливу на розвиток виробничого потенціалу. **Ключові слова:** інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, державне регулювання, інвестиційна політика, механізм залучення інвестицій.

Инвестиционная деятельность является действенным элементом в быстром и эффективном экономическом развитии

стран, в частности Украины. Однако все еще остаются не до конца сформированными «формула» успешного привлечения инвестиций, роль государственной политики в этом вопросе, четкие составляющие механизма привлечения иностранных инвестиций, соответственно, создание привлекательного инвестиционного климата. Статья раскрывает все указанные выше вопросы и описывает пути решения этой проблемы, в частности, проблемы, на которые нужно обратить внимание Украине для улучшения инвестиционной привлекательности. Также статья предоставляет четкое определение государственных приоритетов урегулирования инвестиционной деятельности и получения экономических выгод от привлеченных инвестиций, что является одной из основных причин увеличения количества инвестиций в странах с переходной экономикой. В работе также исследованы инвестиционные процессы в Украине, обобщены факторы их активизации и влияния на развитие производственного потенциала.

**Ключевые слова:** инвестиционная деятельность, инвестиционная привлекательность, государственное регулирование, инвестиционная политика, механизм привлечения инвестиций.

*Investment activity is a key in the rapid and effective economic development of countries, including Ukraine. Investment activity is a contribution and the implementation of practical actions in order to make a profit and (or) achieve another beneficial effect. Foreign and domestic investments play a significant role in the economic development of many countries. The economic development is largely influenced by effective investment activity, which serves as an important indicator of the dynamics of investments in the country; as a result the investment climate in any country is one of the main factors in the general economic situation. Foreign direct investment is the most important sign of globalization of the economy, an indicator of the real achievement of science and technology, levels of professional education. A desirable "formula" for successfully attracting investments, the role of state policy in this matter, the clear components of the mechanism for attracting foreign investment: creating an attractive investment climate, are still not fully formed. This article presents all the above mentioned issues and describes ways of solving this problem. In particular, the problems on which Ukraine should to focus on in order to improve investment attractiveness. Also, this article reveals a clear definition of government priorities for regulating investment activities, and obtaining economic benefits from attracted investments, which is the one of the main reasons for the increase in the number of investments in countries with economies in transition. The work also investigates all the crucial investment processes in Ukraine and summarized the mechanisms of their activation and the influence on the production potential development. In the article presented mechanisms of the Ukraine state regulation of investment processes, where provided information about tasks and goals of this mechanism, mentioned principals of the mechanism's construction, pointed out the system of the mechanism's tools. This mechanism can be activated if some definite requirements will be fulfilled, which is also presented in the article.*

**Key words:** investment activity, investment attractiveness, governmental regulation, investment policy, mechanism for attracting investment.

**Постановка проблеми.** Сучасні тенденції розвитку світової економіки, що втілюється у сукупності національних економічних систем, інтеграційних об'єднань, міжнародних організацій та зв'язків між ними, підтверджують необхідність ресурсного забезпечення кожного компоненту цієї системи, що знаходить своє відображення в розмірі, динаміці та складі інвестицій. Саме інвестиційні потоки свідчать про спрямування економічного росту, таким чином, країни намагаються створювати найбільш сприятливі умови для залучення інвестицій. Залучення інвестицій, планування та створення інвестиційних проєктів, створення балансу між споживанням та нагромадженням, внутрішніми та зовнішніми запозиченнями є нагальними

проблемами для України. Також через відсутність чіткого механізму залучення інвестиційних надходжень в Україні це питання є актуальним та потребує дослідження.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.**

Питанню вдосконалення залучення та ефективного використання інвестицій приділяють увагу багато науковців, зокрема Ф.А. Важинський, А.Ю. Яремко, О.А. Руденко, які є авторами роботи «Особливості державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні», що стала підґрунтям написання нашої статті. Проте залишилося невирішеним питання щодо визначення механізму залучення інвестицій, його складових частин та чинників, які збільшать кількість залучених інвестицій.

**Постановка завдання.** Метою статі є обґрунтування вагомості залучення інвестицій, з'ясування значення державної інвестиційної політики та механізму державного регулювання інвестиційних процесів, формулювання складових частин цього механізму.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Інвестиційна політика диктує розроблення довгострокової стратегії залучення прямих іноземних інвестицій, яка зобов'язана включати сталий і сумлінний аналіз першорядних конкурентів, а саме великих ринків, що вдосконалюються, джерел виникнення інвестицій; аналіз сфер промисловості країни та їх попиту; формулювання пріоритетів і цілей для сфер промисловості в інвестиційній політиці; розроблення дієвих інструментів для пошуку й залучення бажаних форм і видів інвестування [2, с. 89].

Удосконалення державної економічної політики під час залучення іноземного капіталу потребує створення конкуренції в ринковому осередку, формування поважного іміджу України серед інших країн, удосконалення державного регулювання та використання потоків іноземного капіталу, формування розуміння про оптимальне співвідношення інтересів держави та закордонних інвесторів у сферах, що є суттєвими для сталого економічного розвитку країни, а також контролю за його виконанням.

Правильність організації інвестиційної діяльності впливає на результат використання обмежених інвестиційних ресурсів. На прикладі економічно розвинутих країн та країн з перехідною економікою можна зробити висновок, що доцільна державна економічна політика є базою для результативної інвестиційної діяльності. В Україні прикладами такої державної економічної політики є фінансова допомога, зниження податкового навантаження та кредитування для налагодження притоку інвестицій, імплементація амортизаційної політики, захист інвестицій, контроль за умовами інвестування за кордоном, а також за участю інвесторів у приватизації. Державна політика спрямована на створення сприятливого середовища для вкладення населенням власних заощаджень та використання інноваційної державної політики.

Державна інвестиційна політика є важливим інструментом на державному рівні, адже вона формується та пристосовується до пріоритетів, які сформувались під впливом загального стану виробничої сфери, соціальних потреб населення, що не є сталими, а мають тенденцію до зміни. Головна мета регулювання інвестиційної діяльності полягає в тому, щоби шляхом використання правових, адміністративних та економічних інструментів утворити дієву методику управління на державному рівні, що вплине на реалізацію стратегії розвитку певного регіону. Вдале практичне застосування інвестиційної стратегії розвитку передусім

залежить від активного застосування найефективніших економічних підходів, що впливають на виробництво, а саме його динаміку, обсяг, структуру [1, с. 88].

Економічні методи, що діють за сприянням фінансово-економічних важелів управління, реалізуються під час втілення інвестиційних проєктів та програм. Фундаментальні сили повинні бути спрямовані на здійснювання головних функцій управління (регулювання, контроль, нагляд). Для результативного виконання інвестиційної політики інтереси держави та регіону мають домінувати над інтересами підприємств, організацій. Має існувати розуміння важливості підкріплення запобіжними, стимулюючими, заборонними та організуючими важелями управління пріоритетів регіонального інноваційного розвитку.

Регулювання на державному рівні залучення іноземних грошових потоків ґрунтується, по-перше, на значному впливі інновацій на сталий економічний розвиток країни та формування національної безпеки України, по-друге, на обмеженості ринкових інструментів під час впровадження науково-технічних результатів. Значуще місце у керуванні інноваційним процесом посідає влада, рахуючись з пріоритетами інноваційного розвитку у вирішенні нагальних проблем. Механізм такого регулювання має об'єднувати форми регулювання, що мають стимулюючий характер (рис. 1).

Таким чином, щоби механізм державного регулювання інвестицій працював цілеспрямовано, на досягнення мети, не траплялись перепони під час функціонування, повинні бути чітко визначені пріоритети інвестування.

Значуща роль визначення чітких пріоритетів пояснюється наявними сьогоднішніми проблемами, такими як дефіцит бюджету та складності з його примноженням. Для активного інвестування за таких умов державі необхідно застосовувати великий спектр механізмів та інструментів, що стимулюють інвестиційну діяльність корпоративного сектору економіки, залучають внутрішні та зовнішні грошові потоки, а також формування ефективної стратегії управління інвестиційною діяльністю [3, с. 145].

Щоби збільшити інвестиційну привабливість, у країнах, включаючи Україну, повинні бути виконані на державному рівні такі умови:

- стабільність та надійність національної грошово-кредитної системи;
- система оподаткування, яка би сприяла та допомагала прудкому припливу грошових коштів у сферу бізнесу;
- система підтримки діяльності підприємств, яка би страхувала та допомагала підприємствам проводити свою діяльність (прикладом такої системи можуть слугувати угоди з комерційними банками на допомогу; страхові компанії, які б якісно

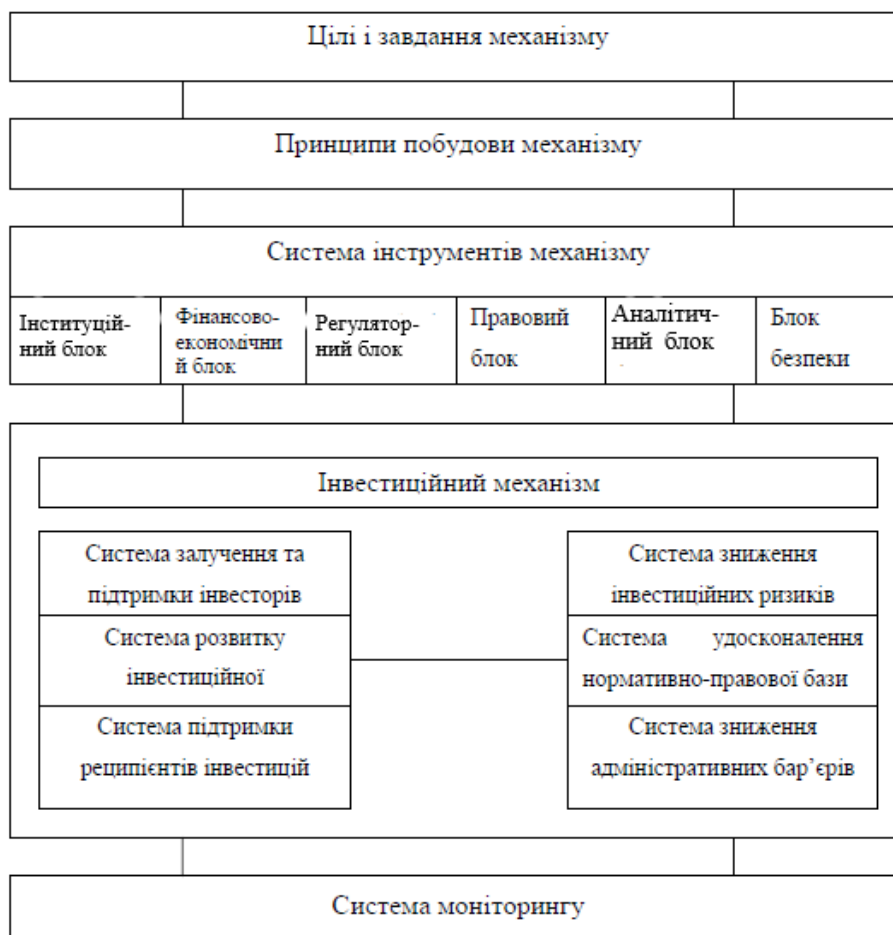


Рис. 1. Механізм державного регулювання інвестиційних процесів

виконували умови договору, не шукаючи зачіпок для ухилення виконання договору; консультативні центри, які б сприяли покращенню розуміння національного та закордонного ринків; високий рівень маркетингу та менеджменту);

– підтримка держави новоствореним підприємствам та підприємствам з малим капіталом (кредитування таких підприємств на лояльніших умовах, страхування тощо).

– надійний захист розробок та інтелектуальної власності, патентування нововведень;

– доступна для сприйняття закордонних капіталовкладців правова та податкова система регулювання підприємницької діяльності;

– захист державою інтересів підприємств.

Необхідність створення механізму регулювання інвестиційними процесами потребує участі та посилення ролі регіональних владних інституцій у забезпеченні інноваційного розвитку. Важливо зазначити, що механізм регулювання інвестицій повинен враховувати особливості конкретного регіону, в який буде спрямована інвестиція. Водночас модель інноваційного розвитку та механізм регулювання інвестиційних процесів у кожному регіоні мають формуватися з урахуванням специфіки розвитку конкретного регіону,

конкурентного середовища тощо. Враховуючи всі фактори регіональних особливостей та обґрунтувавши виявлені відмінності від конкурентів на державному рівні, можемо розраховувати на успішне залучення нового інвестиційного проєкту [1, с. 88].

Головним суб'єктом, від якого залежить інвестиційно-привабливе середовище, є держава. Відповідно до її повноважень та всемогутності на внутрішній частині кордону вона поєднує державні форми й методи впливу на ефективність залучення інвестицій.

Щоби розробити безпрограшну модель втілення інвестиційної політики економічного зростання, слід застосувати загальноприйняті елементи, які дадуть змогу розглянути інвестиційну політику як поєднання мети, обмежень, які є в цьому регіоні, та очікуваних результатів.

Загальними принципами інвестиційної діяльності слід вважати відповідну кількість правил, які є визнаними та відомими в більшість країн, яких дотримуються всі учасники міжнародних економічних відносин. Слід зауважити, що в різних країнах світу вони можуть варіюватись, але три основних принципи залишаються незмінними.

1) Науковість інвестиційної діяльності, тобто розуміння всіх особливостей інвестиційної

діяльності, що дасть можливість підприємцям знайти напрями ефективного використання інвестиційного потенціалу як всередині, так і поза межами держави.

2) Системність інвестиційної діяльності. Вважається, що між окремими її елементами є «прямі» та «зворотні» взаємозв'язки. Складові частини інвестиційної діяльності відрізняються своєрідними характеристиками. Наприклад, одним із таких елементів вважаються іноземні інвестиції. Взаємозв'язки на державному рівні відіграють одну з найважливіших роль у цьому разі.

3) Принцип взаємовигідності інвестиційної діяльності. Як всі розуміють, основною метою діяльності підприємства є отримання економічних вигід. Якщо розглядати іноземні інвестиції, то країна, яка долучила інвестиції, отримує економічні вигоди у вигляді податку на прибуток та утримань із заробітної плати робітників, які працюють на цих підприємствах, компаніях тощо. Якщо інвестиції надійшли в розвиток раніше створеного підприємства, то вигода сторони, що приймає інвестиції, полягає в розвитку підприємства та виходу з кризи. Інвестор (той, який надає інвестиції) отримує прибуток, якщо він безпосередньо створив підприємство в іншій країні, а якщо він інвестував кошти в уже створене підприємство/компанію, то він отримує дивіденди. Держава в цьому разі слугує своєрідним гарантом у дотриманні принципу взаємовигідності [4, с. 23].

Механізмом залучення іноземних інвестицій вважається сукупність методів, форм та важелів управління ефективним використанням інвестиційного потенціалу, що покликані активізувати інвестиційну діяльність як у регіоні, так і на державному рівні, тобто раціонально використовувати наявний ресурсний, науково-освітній, трудовий, інноваційний потенціал та забезпечувати економічну, соціальну, екологічну ефективність інвестиційних процесів, тому проблема залучення інвестицій в Україну роз'яснюється такими причинами, як низький рівень мотивацій до інвестування, відносно малий запас залучених інвесторів. До несприятливого інвестиційного клімату в країні призводять повільне покращення економічних реформ, високі ставки податків, систематична зміна законодавства та влади, яка змінює курс інтеграції, корупція, зубожіння населення. Всі ці фактори стають перешкодами у залученні інвестицій [3, с. 117].

Механізм залучення іноземних інвестицій має зосереджувати увагу на стратегічних, проміжних та поточних цілях. Детальну модель зі складовими частинами механізму залучення іноземних інвестицій наведено на рис. 2.

Специфічних заходів, які були зазначені вище, слід вжити для покращення інвестиційного процесу, який є в Україні сьогодні. За зубожіння держави з'являється необхідність створення прийняттого інвестиційного середовища для приватних інвесторів та інвестиційних фондів. Водночас



Рис. 2. Складові частини механізму залучення іноземних інвестицій

держава як глава всього повинна спрямувати інвестиційні потоки як державної, так і приватної власності на підтримку та розвиток найважливіших та стратегічних галузей [2, с. 87].

**Висновки з проведеного дослідження.**

В результаті аналізу принципів, методів та елементів механізму залучення інвестицій зазначимо, що вони притаманні багатьом вимогам, які висувуються міжнародними фінансовими організаціями та приводять до покращення діяльності держави загалом. Якщо Україна вирішить питання корупції, то це збільшить потоки коштів у державний бюджет та покращить фінансово-економічне становище. Зменшення податкової ставки сприятиме зменшенню кількості «відмивання» грошей через офшорні зони та зменшенню кількості підприємств, які видають працівникам заробітну плату «у конвертах». В результаті вирішення цих важливих проблем Україна отримає ще одну винагороду, а саме інвестиційну привабливість. Інвестиції є важливим чинником економічного зростання, що виведе Україну на новий рівень економічно розвинених країн світу, тому найважливішим завданням для країни, яка зосередила свій шлях на приплив інвестицій в державу, є вдосконалення державного регулювання формування механізмів активізації інвестиційних процесів на державному та регіональному рівнях.

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:**

1. Бондаренко О.О. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання. *Вісник Київ-*

*ського національного університету технологій та дизайну*. 2014. № 3 (77). С. 88–95.

2. Чернишова Л.О. Особливості залучення та стимулювання іноземного інвестування в Україні. *Бізнес-Інформ*. 2016. № 4. С. 87–90.

3. Турлай И.В. Воздействие региональной интеграции на процессы *Журнал международного права и международных отношений*. 2011. № 2. URL: <http://evolutio.info/content/view/1839/232> (дата звернення: 22.05.2020).

4. Свірідова Н.Д. Прямі іноземні інвестиції: світовий досвід та стратегія залучення в економіку України : монографія. Луганськ : СНУ ім. В. Даля. 2014. 164 с.

**REFERENCES:**

1. Bondarenko O.O. (2014) Zaluchennja inozemnykh investycij jak dzherelo ekonomichnogho zrostannja [Attracting foreign investment as a source of economic growth]. *Bulletin of the Kyiv National University of Technology and Design*, vol. 3, no. 77, pp. 88–95.

2. Chernyshova L.O. (2016) Osoblyvosti zaluchennja ta stymuljuvannja inozemnogho investuvannja v Ukrajinі [Features of attracting and stimulating foreign investment in Ukraine]. *Business-Inform*, no. 4, pp. 87–90.

3. Turlaj Y.V. (2011) Vozdeystvie regional'noy integratsii na protsessy [Impact of regional integration on processes], no. 2. Available at: <http://evolutio.info/content/view/1839/232> (accessed: 22 May 2020).

4. Sviridova N.D. (2014) Prjami inozemni investyciji: svitovyj dosvid ta strateghija zaluchennja v ekonomiku Ukrajinu [Direct investment: development and development strategy in the economy of Ukraine]. *Luhansk : V. Dahl National University*.